

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ธีรนุช พิทักษ์วสิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีวิทยาการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

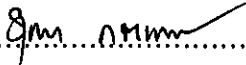
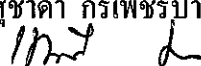
พฤษภาคม 2548

ISBN 974-502-602-4

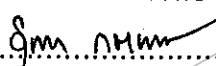
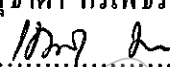
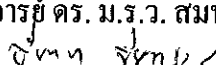
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ชีรนุช พัทธภัยสิน ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

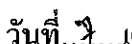
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

.... ประธาน
(ดร.สุชาดา กรเพชรปานี)
.... กรรมการ
(ดร.เขมรดี มาสิงบุญ)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.... ประธาน
(นายแพทย์ไพรัช เอี่ยมอภิชาติ)
.... กรรมการ
(ดร.สุชาดา กรเพชรปานี)
.... กรรมการ
(ดร.เขมรดี มาสิงบุญ)
.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. สมพร สุทัศน์ีย์)
.... กรรมการ
(ดร. อินทนา จันทวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)
วันที่......เดือน......ปี...พ.ศ. 2548

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำปีการศึกษา 2547

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร. สุชาดา กรเพชรปภาณี ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร. เขมรดี มาสิงบุญ กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้องตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียด และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่า ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ให้การแนะนำสั่งสอนความรู้ตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษาน ณ มหาวิทยาลัยแห่งนี้

ขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทุกท่านที่ตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ให้ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา รวมทั้ง พี่ ๆ น้อง ๆ รุ่น 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีวิทยาการศึกษาศาสตร์และสาขาวิชาเทคโนโลยีการวัดทางการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ที่คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และเป็นกำลังใจให้

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ มารดา พี่สาว และครอบครัว รวมทั้งท่านอื่น ๆ ที่มีได้เยี่ยมเยียนในที่นี้ ที่คอยสอบถาม ให้กำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัยจนการวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ธีรณัฐ พัทธกษัติน

43911145: สาขาวิชา: เทคโนโลยีวิทยาการศึกษา; วท.ม. (เทคโนโลยีวิทยาการศึกษา)

คำสำคัญ: โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ/ พฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี

ธีรนุช พิทักษ์วสิน: โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (A CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF HIV PREVENTIVE BEHAVIORS FOR HIGH SCHOOL STUDENTS) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: สุชาดา กรเพชรปानी, Ph.D., เขมารดี มาสิงบุญ, D.S.N. 150 หน้า. ปี พ.ศ. 2548.

ISBN 974-502-602-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงข้ามกลุ่มโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ ไอเซน (Ajzen, 1991) และแนวคิดแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของ เบกเกอร์ (Becker, 1974) เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดล ตัวแปรในโมเดลประกอบด้วยตัวแปรแฝง 5 ตัวแปร และตัวแปรสังเกตได้ 16 ตัวแปร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษานานาชาติจังหวัดชลบุรี จำนวน 800 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีและปัจจัยที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติพื้นฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows และใช้โปรแกรม LISREL 8.50 ในการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ผลการวิจัยแสดงว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ปรับเป็นโมเดลทางเลือก มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์เท่ากับ 3.79 ที่องศาอิสระเท่ากับ 9 ค่า p เท่ากับ 0.92 คำนวณ GFI เท่ากับ 0.99 คำนวณ AGFI เท่ากับ 0.98 คำนวณ CFI เท่ากับ 1.00 ค่า SRMR เท่ากับ 0.00 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.00 ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีได้ร้อยละ 43 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ เจตคติต่อพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับโรคเอดส์ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ตามลำดับ ผลการตรวจสอบความตรงข้ามกลุ่มพบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่นที่มีลักษณะเทียบเคียงกันได้

43911145: MAJOR: EDUCATIONAL RESEARCH TECHNOLOGY; M.Sc.

(EDUCATIONAL RESEARCH TECHNOLOGY)

KEYWORDS: CAUSAL RELATIONSHIP MODEL/ HIV PREVENTIVE BEHAVIORS

THEERANUCH PITAKWASIN: A CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF HIV PREVENTIVE BEHAVIORS FOR HIGH SCHOOL STUDENTS. THESIS ADVISORS: SUCHADA KORNPETPANEE, Ph.D., KHEMARADEE MASINGBOON, D.S.N. 150 P. 2005. ISBN 974-502-602-4

The purpose of this research was to develop and cross validate a causal relationship model of HIV preventive behaviors for high school students, based on the theory of planned behavior of Ajzen (1991) and health belief model of Becker (1974). The model consisted of five latent variables and sixteen observed variables. The sample, derived by means of multi-stage random sampling, consisted of 800 high school students. The research instruments included HIV preventive behaviors questionnaires and causes of HIV preventive behaviors questionnaires. Data were analyzed by descriptive statistical analysis through SPSS for Windows and causal relationship model through LISREL 8.50

The results indicated that the adjusted model was consistent with empirical data. Model validation of good fitted model provided Chi-Square test of goodness of fit = 3.79, df = 9, $p = 0.92$, GFI = 0.99, AGFI = 0.98, CFI = 1.00, SRMR = 0.00, RMSEA = 0.00. The variables in the model accounted for 43 percent of the variance of HIV preventive behaviors. The variable that was statistically significant direct effect on HIV preventive behaviors was behavioral intention. The variables that were statistically significant indirect effect on HIV preventive behaviors were attitudes toward the behaviors, individual perceptions about AIDS and subjective norms respectively. Cross validation results indicated that a causal relationship model of HIV preventive behaviors could be applied to other comparable samples.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี....	13
ตอนที่ 2 ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี.....	30
ตอนที่ 3 เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	60
การตรวจสอบ โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
การตรวจสอบความตรงข้ามกลุ่ม โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	72

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน.....	75
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ที่ใช้ในการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อ เอชไอวีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	80
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความตรง ของโมเดลการวัดตัวแปรแฝง.....	83
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกัน การติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและการตรวจสอบ ความตรงข้ามกลุ่ม.....	87
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	99
สรุปผลการวิจัย.....	99
อภิปรายผล.....	102
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	112
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	113
บรรณานุกรม.....	115
ภาคผนวก.....	126
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	127
ภาคผนวก ข ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	129
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกัน การติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ปรับเป็น โมเดลทางเลือก.....	140
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	150

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	62
2	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามและแบบวัด.....	69
3	จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะต่างๆ.....	75
4	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน ค่าความถี่ และ ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของตัวแปรสังเกตได้.....	78
5	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใน โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ พฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	81
6	ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของ โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันการ การติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามสมมติฐาน.....	89
7	ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของ โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันการ การติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ปรับเป็น โมเดลทางเลือก.....	92
8	ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของ โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันการ การติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้ตรวจสอบ ความตรงข้ามกลุ่ม.....	96
9	ผลการเปรียบเทียบค่าสถิติของ โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันการ การติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามสมมติฐานกับที่ปรับ เป็น โมเดลทางเลือกและที่ใช้ตรวจสอบความตรงข้ามกลุ่ม.....	97

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่ใช้อธิบายพฤติกรรมป้องกันโรคของเบกเกอร์.....	4
2 ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน.....	5
3 โมเดลสมมติฐานพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี.....	7
4 แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่ใช้อธิบายพฤติกรรมป้องกันโรคของเบกเกอร์.....	27
5 ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน.....	29
6 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	49
7 โมเดลการวัดและโมเดลสมการ โครงสร้าง.....	53
8 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับโรคเอดส์.....	83
9 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวัดความตั้งใจที่จะป้องกัน การติดเชื้อเอชไอวี.....	84
10 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี.....	85
11 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวัดเจตคติที่มีต่อพฤติกรรมป้องกัน การติดเชื้อเอชไอวี.....	86
12 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง.....	86
13 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามสมมติฐาน.....	88
14 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ปรับเป็นโมเดลทางเลือก.....	91
15 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้ตรวจสอบความตรงข้ามกลุ่ม.....	95